

Lastentalo Mukulax Käsityöläiskadun Esiopetussuunnitelma

Sisältö

1. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

- 1.1 Tehtävä
- 1.2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet

2. Esiopetuksen toteuttaminen

- 2.1 Esiopetuksen järjestäminen
- 2.2 Oppimiskäsitys
- 2.3 Oppimisympäristö
  - 2.3.1 Fyysinen oppimisympäristö
  - 2.3.2 Psyykinen oppimisympäristö
  - 2.3.3 Sosiaalinen oppimisympäristö
  - 2.3.4 Kognitiivinen oppimisympäristö
- 2.4 Työtavat

3. Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt

- 3.1 Eheyttäminen
- 3.2 Keskeiset sisältöalueet
  - 3.2.1 Kieli ja vuorovaikutus
  - 3.2.2 Matematiikka
  - 3.2.3 Etiikka ja katsomus
  - 3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto
  - 3.2.5 Terveys
  - 3.2.6 Fyysinen ja motorinen kehitys
  - 3.2.7 Taide ja kulttuuri

4. Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

- 4.1 Esiopetuksen yleinen tuki
- 4.2 Esiopetuksen tehostettu tuki
- 4.3 Esiopetuksen erityinen tuki
- 4.4 Yksilölliset suunnitelmat esiopetuksessa
  - 4.4.1 Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma
  - 4.4.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

5. Kasvun ja oppimisen tukimuodot esiopetuksessa

- 5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki
  - 5.1.1 Erityisopetus
  - 5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus
- 5.2 Esiopetuksen muu tuki
  - 5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa
  - 5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen
- 5.3 Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen
  - 5.3.1 Oppilashuolto
  - 5.3.2 Turvallisuuden edistäminen
  - 5.3.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

6 . Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus, vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy

7. Arviointi

8. Esiopetuksen opetussuunnitelman laatiminen

8.1 Opetussuunnitelman laatimisen järjestelyt

8.2 Opetussuunnitelmaan sisältyvät seikat

1. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Toiminta-ajatus

Lastentalo Mukulax on yksityinen päiväkotitoiminta, jonka toiminta-ajatuksena on olla mukana tekemässä toimivaa arkea lapsiperheille. Pyrimme mutkattomaan yhteistyöhön vanhempien kanssa. Lapsille haluamme tuottaa elämyksellisiä päiväkotipäiviä.

Keskeistä toiminnassamme on pyrkimys laadukkaaseen päivähoitoon. Laatu syntyy hyvästä vuorovaikutuksesta niin henkilökunnan kuin henkilökunnan ja vanhempienkin kesken. Into ja halu tehdä työtä hyvin välittyy lapsiin. Pyrimme huomioimaan lapset yksilöinä ja ohjaamme heitä ryhmän jäsenenä toimimisessa.

Pidämme omaehtoisen leikin merkitystä lapsen kokonaisvaltaiselle kehitykselle ensiarvoisen tärkeänä. Kehittävä, luova leikki edellyttää aikuisen valvotun leikkimisen, riittävästi aikaa sekä leikkirauhan.

Vahvuutemme ovat lapsen kasvun ja kehityksen tuntemus sekä erilaiset ilmaisuun liittyvät ohjaamistaidot. Musiikki, liikunta ja kuvallinen ilmaisu liittyvät keskeisesti toimintakauden projekteihin.

Haluamme, että perheet kokisivat lapsensa hoitopaikan hyväksi ja luotettavaksi.

1.1 Tehtävä

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys-, ja oppimisedellytyksiä. Siinä tuetaan ja seurataan fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä ennalta ehkäistään mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Haluamme valmistaa lapsia selviytymään elämässään, oppimaan uusia taitoja ja asioita - ei pelkästään koulua - vaan myös itse elämää varten.

Esiopetus perustuu yhteiskunnan perusarvoille ja sen tehtävänä onkin edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen.

Esiopetukseen osallistutaan ryhmässä ja näin sosiaalistamisen rinnalla myös yksilöllistäminen tapahtuu ryhmässä toimien. Terveen itsetunnon saavuttaminen edellyttää myös toisten ihmisten, toisten lasten tukea ja ryhmätilanteita, joissa joudutaan toisten ja itsensä kanssa kasvattaviin ja kehittäviin vuorovaikutussuhteisiin. Opimme yhdessä noudattamaan hyväksytyjä sääntöjä sekä arvostamaan toisia ihmisiä.

Esiopetus vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa ja tarjoaa positiivisia onnistumisen elämyksiä. Se pyrkii ennalta ehkäisemään myöhemmin mahdollisesti ilmeneviä ongelmia oppimisessa ja takaamaan tasavertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen.

1.2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet

Esiopetuksessa keskeistä on toiminnan ja leikin kautta oppiminen. Lapsi ei tällöin aina edes miellä oppivansa ennen kuin toiminta tehdään opettajan taholta esim. dokumentoinnin avulla tietoiseksi. Esiopetuksen tavoitteet määräytyvät lapsen yksilöllisistä kehityksen mahdollisuuksista ja henkilökohtaisista oppimisedellytyksistä käsin.

Esiopetuksessa kehittyvät lapsen oppimaan oppimisen taidot oppimisen eri alueilla. Opitaan kuinka, mistä ja miten eri asioista saa tietoa. Positiivisten oppimiskokemusten kautta lapsen myönteinen minäkuva ja itsetunto vahvistuvat. Esiopetuksen läpikäyneet uskaltavat toivottavasti rohkeasti ja luovasti kohdata uudet oppimishaasteet.

Lapsi oppii yhteiskunnassa yleisesti voimassa olevia sääntöjä ja niihin sitoutumista esim. hyviä tapoja. Yhdessä harjoitellaan ymmärtämään tasavertaisuutta ja hyväksymään erilaisuutta. Perushoitotilanteissa kuten ruokailussa, pukemisessa ym. käydään läpi terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitoon vaikuttavia asioita. Lapsi tutustuu ympärillä olevaan luontoon ja rakennettuun ympäristöön, sekä hänen kanssaan pohditaan ihmisen toiminnan vaikutusta niihin. Yleisiin kasvatuksen tavoitteisiin kuuluu myös kieli- ja kulttuuri-identiteetin sekä monipuolisen itseilmaisun vahvistaminen.

Haluamme lasten säilyttävän luovuuden, ilon, innostuksen ja rohkeuden oppia uusia asioita.

2. Esiopetuksen toteuttaminen

2.1 Esiopetuksen järjestäminen

Lastentalo Mukulax Käsityöläiskadun esiopetus järjestetään omassa ryhmässä. Esiopetusryhmä muodostuu pääosin päiväkodin omista lapsista. Siirtyminen esiopetukseen sujuu luontevasti, sillä ryhmät ovat päivittäin tiiviisti tekemisissä keskenään. Esiopetusta rikastetaan englannin kielellä laulujen, satujen, lorujen, leikkien ja fraasien avulla.

2.2 Oppimiskäsitys

Toimintamme pohjaa humanistiselle ihmiskäsitykselle. Tuemme lapsissa vapautta, itsenäisyyttä, yksilöllisyyttä ja vastuullisuutta. Haluamme kasvattaa lapset aktiivisiksi, itsenäisiksi ja itsetunnon vahvoiksi yksilöiksi, jotka pärjäisivät myöhemmin elämässään siinä missä haluavat. Esiopetuksen perustuessa yksilön omaan aktiiviseen oppimiseen olisikin parempi puhua esioppimisesta kuin esiopetuksesta.

Nykyajan yhteiskunnassa tarvitaan myös sosiaalisia ja ryhmässä selviytymisen taitoja. Elämässä koetut onnistumisen elämykset tukevat itsetuntoa ja auttavat

lapsia kasvamaan rohkeiksi, luoviksi aikuisiksi. Toiminnassamme käytämme työmenetelminä leikkiä, pienryhmiä, yhteistoiminnallisia työskentelytapoja, ilmaisua, draamaa, musiikkia ja liikuntaa.

Oppimiskäsityksemme perustuu ihmiskäsitykseen. Olemme havainneet lasten oppivan parhaiten toiminnassa, toisten lasten kanssa, heitä itseään kiinnostavia aiheita työstäen. Tämä ei tarkoita, että lapset oppisivat vain sitä mitä haluavat, vaan kiinnostavan aiheen varjolla heille voi opettaa asioita heidän itse sitä tiedostamatta. Oppiminen tuodaan esille esimerkiksi lapsen oman arvioinnin kautta.

Lapset rakentavat uutta tietoa jo osaamiensa taitojen ja tietämiensä asioiden varaan. Aikaisemmin koettu, eletty ja opittu on pohjana uudessakin oppimisprosessissa. Opettajan rooliksi jää oppimisprosessin tukeminen ja ohjaaminen, oppimisen tapahtuessa lasten oman aktiivisen toiminnan varassa.

Tietojen, taitojen ja ongelmanratkaisun rinnalla opitaan vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja työskenneltäessä yhteistoiminnallisesti pienryhmissä. Lapset saavat tällöin tutkittavakseen aiheen, johon tutustuttuaan he sitten opettavat sen muille. Esimerkiksi numeroita olemme käyneet läpi esikoululaisten kanssa tällä tavalla. Lapset miettivät pareittain tai pienissä ryhmissä mitä tietävät kyseisestä numerosta; miltä se näyttää, kuinka paljon se on jne. Sitten he esittävät kertyneen tietonsa toisille. Näin lapset joutuvat pohtimaan opeteltavia asioita paljon syvemmin ja toiminta on aktiivisempaa kuin perinteinen aikuisjohtoinen opetus.

Kun oppiminen tapahtuu toiminnallisesti ja leikin varjolla on mahdollista, etteivät lapset aina edes huomaa oppineensa jotain uutta. Opettajan tulee ohjata lasta pohtimaan omaa toimintansa ja oppimisprosessiaan. Aikuisen tulee siis tehdä lapselle oppiminen tietoiseksi esimerkiksi portfolion, keskustelujen tai itsearviointin kautta.

Mielekäs oppiminen on kokonaisvaltaista, lasta monipuolisesti aktivoivaa, aisteihin, tunteisiin, kokemuksiin, mielikuviin ja elämyksiin pohjautuvaa toimintaa.

2.3 Oppimisympäristö

2.3.1 Fyysinen oppimisympäristö

Eskareilla on oma sisäänkäynti, lokerot sekä omat ryhmätilat. Aamupiiri, ohjattu toiminta, ruokailu sekä lepoaika tapahtuvat omissa tiloissa. Vapaaseen leikkiin he voivat mahdollisuukseen mukaan käyttää myös päiväkodin muita tiloja.

Lapset oppivat toiminnan kautta. Oppimisympäristön tulee kannustaa, motivoida ja rohkaista lapsia aktiiviseen oppimiseen ja omatoimisuuteen. Päiväkodin tilat ovat lasten ympäristöä ja lapset ovat myös omalta osaltaan vastuussa tilojen huolehtimisesta.

- ikätasoiset leikki-, toiminta-, ja oppimisvälineet helposti lasten saatavilla tutkimista, kokeilua ja ongelmanratkaisua varten
- eri ainekokonaisuudet (matematiikka, äidinkieli jne.) ryhmitelty omiksi kokonaisuuksikseen...
- tarjoaa monipuolisesti aistimuksiin liittyviä oppimiskokemuksia
- mahdollisuus tilojen jakamiseen ja muokkaukseen sermien ja verhojen avulla
- mahdollisuus riittävän usein tehdä retkiä lähiympäristöön
- rohkaisee itseilmaisuun; käsinukkeja, sermejä, roolivaatteita vapaasti lasten saatavilla
- antaa mahdollisuuden myös rauhoittumiseen ja yksinoloon

2.3.2 Psyykinen oppimisympäristö

Psyykkiseen oppimisympäristöön kuuluu päiväkodin ilmapiiri: perusturvallisuus, hyväksyntä ja vuorovaikutus kodin ja hoitopaikan välillä. Ymmärtääksemme paremmin lapsia ja heidän erityispiirteitään, sekä saadaksemme kasvatustavoitteet samansuuntaisiksi kodin ja päiväkodin välillä, tuemme monin tavoin henkilökunnan ja vanhempien välisen vuorovaikutuksen rakentumista myönteiseksi ja jatkuvaksi. Järjestämme yhteisiä tapahtumia, kahdenkeskeisiä keskusteluja ja jaamme perheille viikoittain seuraavan viikon ohjelman, sekä noin 2 kertaa vuodessa Mukulax - sanomat. Lisäksi Mukulaxilla on omat kotisivut ([HYPERLINK "http://www.mukulax.fi/"](http://www.mukulax.fi) www.mukulax.fi), facebook sivut ja suljettu Youtube yhteisö. Edellä kuvatun kaltaisessa ympäristössä lapset opettelevat tuntemaan itseään, tietämään millaisia olemme ja miten koemme asioita.

- kannustaa keskusteluun ja mielipiteiden ilmaisuun
- antaa mahdollisuuden olla oma itsensä ja tuntee itsensä arvokkaaksi
- tukee itsetuntemuksen ja onnistumisen kokemusten kautta lasten itseluottamuksen kehittymistä
- kannustaa luottamaan muihin ihmisiin
- antaa lapselle mahdollisuuksia omien valintojen tekoon mielenkiinnon mukaan
- pyrkii säilyttämään ja edistämään kiinnostusta oppimiseen

2.3.3 Sosiaalinen oppimisympäristö

Muodostuu lapsiryhmästä ja henkilökunnasta, ihmissuhteista ja vuorovaikutuksesta sekä lasten kesken että lasten ja aikuisten välillä. Niinpä lapsen käsitys itsestään rakentuu vuorovaikutuksessa ryhmän toisten jäsenten kanssa. Ryhmässä opimme toisiltamme ja opimme hyväksymään toinen toisemme. Turvallisuuden tunne lisääntyy sitä mukaa mitä tutummaksi ympäristö ja kasvattajat käyvät. Pienryhmätoimintamme tukee sosiaalistumista. Pienryhmissä lapset tutustuvat toisiinsa helpommin, keskustelu sujuu paremmin kuin koko ryhmän ollessa paikalla. Pienryhmissä opitut sosiaaliset taidot näkyvät osaamisena myös isommassa ryhmässä.

- kannustaa lapsia auttamaan toisiaan
- mahdollistaa sosiaalisen vuorovaikutuksen kautta yhteisöllisen oppimisen
- pyrkii kiinnittämään huomiota toistemme hyviin puoliin ja välttämään arvostelua, opettaa kunnioittamaan erilaisuutta
- turvaa fyysisen ja psyykkisen koskemattomuuden

2.3.4 Kognitiivinen oppimisympäristö

”Ajattelu alkaa ihmetyksestä”. Eli havaintojen teko muodostaa tärkeän osan lapsen ajattelusta. Havainnot ja kokemukset yhdistyvät vanhaan tietoon ja jäsentyvät uudeksi tiedoksi. Lasten ajattelu rikastuu kokeilemalla ja leikkimällä – ihmetyks kasvattaa ajattelulle siivet. Lapset toimivat luontaisesti tiedemiesten tavoin (Dewey 1916) ja mielestämme uusien asioiden oppimisessa voi käyttää enemmän mielikuvitusta ja toimia omaehtoisemmin, jos aikuisjohtoisen

opetuksen sijasta korostetaan lasten tapaa toimia ja oppia tutkien erilaisia asioita.

- kannustaa omatoimisuuteen oppimisessa; oppimisen oppimiseen
- tarjoaa tietopisteitä, joissa voi tutkia, tehdä ja oppia oman mielenkiinnon mukaan
- keskittyy konkreettiseen oppimiseen
- hyödyntää lasten omat ideat ja vahvuudet
- kannustaa toiminnan suunnitteluun ja itsearviointiin

2.3.5 Emotionaalinen oppimisympäristö

Kannustaa lasta löytämään itse ratkaisuja ja ottamaan riskejä vahvistaen samalla hänen minäkuvaansa. Taidekasvatuksen keinoin, leikin ja draaman sekä musiikin avulla annetaan mahdollisuus tunteiden, ajatusten ja tarpeiden esille tuomiseen ja läpikäymiseen. Turvallisuuden ja hyväksymisen ilmapiirissä on mahdollista ja mielekästä keskittyä oppimiseen.

- tarjoaa myös positiivista palautetta ja jaettuja onnistumisen elämyksiä
- lasta kuunnellaan ja hänen mielenkiintonsa kohteet huomioidaan suunnittelussa
- aikuinen on turvallisesti lähellä - puuttuu tarvittaessa tilanteisiin, mutta luottaen lapsen omiin selviytymiskykyihin
- antaa aikaa läheisyyteen ja kahdenkeskeisiin hetkiin

2.4 Työtavat

Leikki

Leikki edistää mm. lapsen ajattelutoimintaa, kielellisiä taitoja, luovuutta, ongelmanratkaisukykyä ja sosiaalisia taitoja. Lasten maailma ei siis jakaudu jyrkästi leikkiin ja oppimiseen, vaan leikin ja oppimisen maailmat ovat limittäin.

Lapset leikkivät sitä, mitä ovat juuri opettelemassa sekä mitä he parhaillaan elämässään kokevat ja käsittelevät. He mallintavat aikuisten toimintaa ja

käsittelevät asioita, joita eivät vielä täysin ymmärrä ja/tai hallitse. Leikki ei ole pelkkä ulkoinen käyttäytymisen muoto vaan mielentila, jossa samanaikaisesti tiedostetaan ympäröivä realistinen todellisuus ja toimitaan toisessa, leikin sisäisessä todellisuudessa.

Lapsi oppii parhaiten aktiivisena, omaehtoisena etsijänä ja tutkijana. Leikin kautta oppimiseen syntyy motiivi ja kyky kohdentaa mielenkiinto oppimisen kannalta olennaiseen. Leikissä oppiminen tapahtuu huomaamatta ja se on hauskaa.

Leikin avulla lapsi suhteuttaa ja sulauttaa uutta ainesta toimintaansa ja siten rakentaa tietorakennettaan. Lapsi siis jäsentää leikin avulla maailmaansa.

Oppiminen tapahtuu leikin yhteydessä, leikin motiivein, liittyen samalla lapsen omaan elämään ja omiin kokemuksiin.

Leikin edellytyksinä on ympäristön myönteinen asennoituminen leikkiin ja tarvittaessa aikuisten suora tai epäsuora ohjaus. Leikkiin tulee olla päivittäin riittävästi aikaa ja tarpeeksi tilaa. Tarvittavan leikkirekvisiitan tulee olla helposti saatavilla ja sen tulee olla virikkeellistä. Kouluvalmiuden ehkä tärkein osa on kyky yhteistoiminnallisiin suhteisiin luokkatovereiden kanssa. Parasta harjoitusta siihen ovat rooli- ja sääntöleikit. Sääntöleikit kehittävät sosiaalisen ja kielellisen alueen hallintaa. Yhteisleikeissä pitää tulla toimeen ikäistensä kanssa keskustelemalla, sitoutua leikin sääntöihin ja toimia rehellisesti. Yhdessä leikkiessään lapset myös opettavat toisiaan. Roolileikeissä lapsi tunnustelee, harjoittelee ja kehittää omaa sosiaalista maailmaansa sekä jakaa toimintasuunnitelman yhdessä leikkitovereiden kanssa. Roolileikissä lapsi uskaltaa roolin turvin tutustua vaikeisiinkin ja itselle vielä vieraisiin asioihin.

Projektit

Meillä ei ole eskari-kirjaa. Toimintamme rakentuu kokonaisuuksista, projekteista joissa lapset saavat merkityksellisiä ja elämänpiiriinsä liittyviä oppimiskokemuksia. Aiheet tulevat kokonaan tai osittain lapsilta tai he kiinnostuvat aikuisen tarjoamasta vaihtoehdosta. Toiminta kuitenkin suuntautuu ainakin aiheen sisällä heidän mielenkiintonsa kohteisiin. Lapsilta tulleeeseen teemaan valitaan tai keksitään sopiva kehyskertomus, jonka parissa työskennellään niin kauan kuin mielenkiintoa riittää, muutamasta kuukaudesta vuoteen. Toiminnan alussa selvitetään myös lasten aiemmat tiedot ja kokemukset asiasta.

Työskentelytavat ovat leikinomaisia, yhteistoiminnallisia ja lapsen omaan aktiivisuuteen perustuvia. Toiminnassa korostuvat mielikuvitus, leikki ja ilmaisu. Tarvittavat taidot opetellaan ja tarvittavat tiedot hankitaan yhteistoiminnallisesti pienryhmissä tai yksilöllisesti aikuisen kanssa, tilanteesta ja tavoitteista riippuen. Lapset osallistuvat toimintaan oman kehitystasonsa mukaan, omia vahvoja puoliaan hyödyntäen. Oppimateriaali on mahdollisimman konkreettista ja oppimisessa keskitytään oppimaan paitsi käsiteltäviä asioita, myös oppimista itseään.

Opetuksen kaikki eri osa-alueet eli sisällöt eheytyvät projektissa kokonaisuuksiksi ja projektia taaksepäin katsellessa nähdään mitä siitä vielä puuttuu. Projektit paitsi eheyttävät toimintaa kokonaisuuksiksi myös mahdollistavat eriyttämisen. Varsinkin isoissa ryhmitöissä, kuten isot yhteiset kuvat seinälle tai maitopurkkilinnan rakentaminen, löytyy jokaiselle jotain tekemistä taitojen ja kehitystason mukaan. Pienimmät voivat vaikkapa maalata taustaa tai valmistaa seinää, kun taas isommat voivat piirtää tarkempia yksityiskohtia tai miettiä rakenteellisia yksityiskohtia. Projektit loppuvat, kun aihe on ”käytetty loppuun” tai jotain uutta ja mielenkiintoista tulee esille. Lapset muokkaavat projektin kulkua, aikuisen huolehtiessa ”punaisesta langasta” ja opetuksellisista tavoitteista.

Opettajan rooli on projekteissa toimintaa ohjaava ja ylläpitävä, toimintaan osallistuva ja tarvittaessa auttava. Aikuiset järjestävät vuorovaikutustilanteita, joissa lapset voivat etsiä yhdessä tietoa, vertailla, tehdä johtopäätöksiä ja väitellä, sekä opettaa toisiaan. Lopuksi tulokset arvioidaan yhdessä.

Draama

Esiopetuksessa ja varhaiskasvatuksessa draama on paitsi taidekasvatusta myös eheyttävä opetusmenetelmä. Draamatyöskentelyssä voidaan liittää helposti eri sisältöalueet toimiviksi kokonaisuuksiksi. Lähtökohtana on leikki ja draamalliset tilanteet. Tavoitteenamme on draaman keinoin tukea lapsen kokonaispersoonallisuuden kehitystä ja tutustuttaa lapsi taiteen maailmaan yhdistellen taiteen eri aloja. Draama tukee opetusmenetelmänä myös kehonhallinnan ja aistien monipuolista käyttöä. Ilmaisutaidon kautta vahvistetaan myös äidinkielen eri osa-alueiden hallintaa. Se edistää myös itsetuntemuksen ja itsetunnon kehittymistä. Draamassa käytetään avuksi satuja, lasten omia tarinoita ja mielikuvitusta. Opetuksessa pyritään erilaisten ilmaisuharjoitusten ja toimintatilanteiden kautta tuomaan esille tunteita, tarpeita ja ajatuksia. Lasta kannustetaan itsenäiseen ongelmanratkaisuun ja itsetunnon vahvistumisen kautta pyritään ehkäisemään liiallista itsekritiikkiä. Haluamme lasten oppivan arvostamaan omaa luovuuttaan ja iloitsemaan yhdessäolosta.

Ryhmän merkitys onkin draamallisessa työtavassa suuri. Jotta draaman käyttäminen onnistuisi, se vaatii lähtökohdaksi hyväksyvän ja kannustavan asenteen sekä vapauttavan ilmapiirin ryhmässä. Samalla kehittyvät ryhmätyötaidot, keskittymiskyky ja pitkäjänteisyys. Draama tukee pyrkimyksiä sosiaalisuuteen ja suvaitsevaisuuteen.

Kansainvälisyys ja kulttuurin vaihto

Eu:n rahoittaman Comenius-projektitoiminnan kautta olemme yhteydessä muihin Euroopan maihin. Opimme vieraista kulttuureista ja kielistä. Havitsemme yhtäläisyyksiä ja eroja, opimme näkemään erilaisuuden rikkautena sekä mahdollisuudet oppia muista kulttuureista uusia tapoja.

Muut

Edellä mainittujen rinnalla käytämme myös seuraavia työ- ja toimintatapoja. Osa alla mainituista työ- ja toimintatavoista on mainittu myös keskeisiksi tavoitteiksi ja sisällöiksi, mutta ne toimivat siis myös menetelminä toisten sisältöalueiden tavoitteiden saavuttamisessa.

- lukeminen/kirjallisuus/tarinankerronta/sadutus
- taidekasvatus
- itseohjautuva oppiminen
- musiikki
- liikunta
- pienryhmätoiminta
- työtehtävät
- keskustelut
- juhlat
- retket
- seikkailut
- vierailut ja vierailijat
- yhteiset tempaukset perheiden kanssa
- Atk

3. Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt

3.1 Eheyttäminen

Toimintamme projektimuotoisuus mahdollistaa loistavasti opetuksen eheyttämisen. Eheyttävä opetus muotoutuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät toisalta lapsen elämänpiiriin ja toisalta lapsen maailmankuvaa laajentaviin ja jäsentäviin sisältöihin. Eheytetyn opetuksen tavoitteista neuvotellaan yhdessä ja ne tiedostetaan siinä yhteisössä, jossa lapsi elää.

Eheyttämisen monimuotoisuuden tulee ilmetä siten, että eri tiedonalat otetaan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioon ja niitä tarkastellaan osana kulloinkin valittua kokonaisuutta. Teemakokonaisuuksien valinnassa pyritään löytämään lapsille merkitykselliset asiat ottamalla heidät mukaan teemojen suunnitteluun.

Eheytyt kokonaisuudet ja oppimisprosessi ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeinen osa. Työtapoja määrittävät opetuksen tavoitteet ja tarkoituksenmukaisuus. Monipuolisella työtapojen käytöllä pyritään saamaan erilaisia kokemuksia ja taitoja eri tiedonaloista. Esiopetuksessa tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana. Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä.

Tätä tukee myös kehkeytyvä esiopetussuunnitelmamme, jossa toimintaa seuraamalla, arvioimalla ja kirjaamalla varmistetaan kauden edetessä sisältöalueiden läpikäymistä ja tavoitteiden toteutumista. Suunnitelmia ei siis lyödä tiukasti lukkoon kauden alussa vaan asioita otetaan esille lasten mielenkiinnon ja projektin tarjoamien mahdollisuuksien mukaan.

Haluamme painottaa, että esiopetuksen tavoitteet ja sisällöt toteutuvat ja kehittyvät monilta osin ennen kaikkea lasten omaehtoisessa leikissä, ei siis pelkästään aikuisen ohjatun toiminnan kautta. Tämä edellyttää kuitenkin aikuisen aktiivista havainnointia ja dokumentointia leikin aikana.

3.2 Keskeiset sisältöalueet

3.2.1 Kieli ja vuorovaikutus

”Kieli on ajattelun koti” – kieli on keskeistä ja tärkeää kaikelle oppimiselle. Haluamme tukea lapsen kielellisen tietoisuuden kehittymistä ja edistää luku- ja kirjoitustaidon oppimisen valmiuksia. Leikinomaisesti tutustumme kielen

rakenteisiin ja toivomme lapsen kokevan oppimisen ja ilmaisun iloa vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

Menetelmänä käytämme ”Lukemaan puheen perusteella” -menetelmään perustuvaa toimintatapaa, jossa lasten sadutuksen kautta tutustumme kielen rakenteeseen ja yksittäisiin kirjaimiin. Äänne- ym. harjoitukset ovat hyvin samanlaisia useimmissa esiopetuskirjoissa olevien kanssa.

Lapset saavat ”suihkutusta” myös englannin kielellä satujen, lorujen, laulujen, leikkien ja fraasien muodossa.

Tavoitteet

- kuuntelemisen ja keskittymisen taito
- kuullun ymmärtäminen ja ohjeiden mukaan toiminen
- kuunteleminen tiedonhankintataitona, eläytyvä ja luovakuunteleminen
- luetun ymmärtäminen (juoni ja rakenne)
- viestintätaidot ja –tarpeet, rohkeus ilmaista itseään, äänenkäyttö ja tunnetilat
- monipuolinen sana- ja käsitevarasto, puhemotoriikan hallinta
- elävä kuvailu, omat kerrontataidot
- kyseleminen tiedonhankintataitona, omien ilmaisu- ja vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen
- lausetajun kehittäminen
- lukemisesta ja kirjoittamisesta kiinnostuminen

Sisällöt

- jokapäiväiset kielenkäytön tilanteet, puheenvuoro
- ikäkaudelle sopiva kirjallisuus: sadut, kertomukset, runot, lorut, näytelmät, lastenkirjat, asiatekstit, mediatekstit
- kuvien analysoiminen

- omat tuotokset, toisten tuotoksiin osallistuminen (sadutus)
- ongelmien ratkaisu ja perustelut
- kielellä leikkittely
- lorut, riimit, vitsit
- leikkilukeminen
- ympäristön tekstit
- lukuleikit: äänne-, tavu-, ja sanaleikit, aakkosiin tutustuminen
- kirjainten harjoittelu oman kiinnostuksen mukaan

Ilmaisukasvatus on äidinkielen osa-alue, jossa rohkaistaan lasta ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Lapsi oppii hyödyntämään tilanteen mukaan erilaisia ilmaisukeinoja – puhetta, ilmeitä, eleitä ja löytää itsestään uusia mahdollisuuksia. Ilmaisukasvatuksen tarkoituksena on tukea lapsen kokonaispersoonallisuuden kehitystä ja tasoittaa ympäristöstä johtuvia sekä kehityksellisiä eroja teatteri-ilmaisun keinoin.

Tavoitteet

- kannustaa lasta löytämään itse ratkaisuja ja ottamaan riskejä
- vahvistaa itsetuntoa ja minäkuvaa
- oppia ryhmätyötaitoja ja iloita yhdessäolosta
- kehittää keskittymiskykyä ja pitkäjänteisyyttä
- tutustua ympäröivään todellisuuteen leikin avulla
- liiallisen itsekritiikin ehkäiseminen
- oman luovuuden arvostaminen

Sisällöt

- ilmaisuharjoitukset: kontaktiharjoitukset, rentoutuminen, hengitysharjoitukset, aistiharjoitukset, eleet, ilmeet ja liikkeet, rytmiharjoitukset, äänellä leikkiminen,

mielikuvitusleikit, improvisointi, roolileikit, dramatisointi, pedagoginen draama

- teatteri: perusharjoitukset, virittäytyminen, tutustumisleikit, kommunikointi, pöytä-, nukke-, varjo- ja esineteatteri, pantomiimi, omat esitykset, toisten esitysten seuraaminen

Edellä mainitut harjoitteet tulevat yleensä toiminnan mukana, joskus omina harjoitteinaan.

3.2.2 Matematiikka

Matematiikka on tapa ajatella, hahmottaa ja jäsentää ympäröivää maailmaa. Matemaattiset kokemukset ovat olennaisia lapsen ajattelun kehittymiselle. Etenkin arkipäivän matematiikan taitojen omaksumista pidetään tärkeänä. Tarkoituksena on, että lapsi konkreettisten havaintojen kautta (arkipäivän erilaiset toiminnot, leikki, opetustilanteet) oppii ymmärtämään mistä matematiikassa on kyse.

Tavoitteet

- ajattelun kehittyminen
- erilaisten ilmiöiden, asioiden ja esineiden tarkasteleminen ja vertaileminen
- luokitteleminen ja sarjoittaminen
- syy- seuraussuhteen ymmärtäminen (loogisuus)
- matemaattisten peruskäsitteiden ymmärtäminen

Sisällöt

- luvut 1-12 ja 0 (lukukäsite, lukujonot, lukumäärä, yksi yhteen-vastaavuus, lisääminen, vähentäminen, mittaaminen, numeroiden tekeminen)
- aikakäsite (kellonajat, päivärytmi, viikonpäivät, kuukaudet, vuodenaajat)
- geometriset muodot (nelikulmio, kolmio, ympyrä, soikio)
- avaruudelliset käsitteet (suunnat, muodot, etäisyydet, tilavuudet)
- luokittelu, vertailu ja järjestäminen

3.2.3 Etiikka ja katsomus

Esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen sisältyy etiikkaa ja uskontokasvatusta. Eettinen kasvatusta liitetään projekteihin ja aiheita käsitellään lasten kanssa keskustellen tai draaman ja leikin avulla. Aiheita voidaan nostaa tarkempaan käsittelyyn, niiden tullessa arjen tilanteissa esille (esim. riitatilanteet).

Tavoitteet:

- omien tekojen seurausten pohtimaan oppiminen
- oikean ja väärän erottaminen
- rehellisyys ja hyvät tavat
- toisen huomioon ottaminen, suvaitsevaisuus, erilaisuuden hyväksyminen
- anteeksi pyytäminen ja antaminen
- oikeudenmukaisuus, tasavertaisuus

Sisällöt

- keskustelut ryhmänä tai kahden kesken
- ilmaisuharjoitukset tai improvisaatiot
- aikuisten esittämät näytelmät
- aikuisten esimerkki

Uskontokasvatuksessa lapsella on mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä kysymyksiä. Lapsi tutustuu uskonnollisiin juhliin ja syihin, joiden vuoksi niitä vietetään. Uskontokasvatuksen alueella käsittelemme myös elämänkatsomustietokasvatuksen asioita; suvaitsevaisuutta, kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta, reiluuutta, rohkeutta ja huolenpitoa.

Tavoitteet

- tutustua keskeisiin juhlapyhiin ja niiden viettosyihin
- lapsi saa tutustua uskontoon mielenkiintonsa mukaan

Sisällöt

- keskustelut ja kysymyksiin vastaaminen
- draama
- tärkeimpien juhlapyhien vietto, käynnit kirkossa

3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto

Vuodenaikasadonnoiset, muuhun toimintaan integroidut luontotehtävät tarjoavat lapselle mahdollisuuden tutkia ja oppia toiminnallisesti uusia asioita itsestään ja ympäröivästä maailmasta. Elämyksellisyys ja yhteistoiminnallisuus oppimistilanteissa tukevat lapsen luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista.

Tavoitteet

- rohkaista lasta tutkimaan ja tekemään kokeita itsenäisesti, sekä myös yhdessä muiden kanssa
- oppia uusia asioita itsestään sekä ympäröivästä rakennetusta ja luonnonvaraisesta ympäristöstä
- luoda kiinnostunut ja ennakkoluuloton asenne luonnontieteitä (matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede) kohtaan

Sisällöt

- retket
- luontokoulu
- kasveihin ja eläimiin tutustuminen
- tutkiminen / kokeet (vedenolomuodot, kelluminen, äänet, kitka, säähavainnot, valo ja varjo, kasvaminen, maa ja karttapallo, ilma, määrän pysyvyys sekä käytännön kemia: liukeneminen ja kohoaminen jne.)

3.2.5 Terveys

Esiopetuksessa ohjataan lasta huolehtimaan luonnollisissa arkipäivän tilanteissa terveydestään ja hyvinvoinnistaan sekä henkilökohtaisesta hygieniastaan. Terveyskasvatuksessa käytetään apuna mahdollisuuksien mukaan apuna Turvataito-kirjaa.

Tavoitteet

- ohjata päivittäisten toimien yhteydessä lasta huolehtimaan omasta terveydestään, hyvinvoinnistaan ja turvallisuudestaan edellytystensä mukaisesti

Sisällöt

- henkilökohtainen hygienia: käsien pesu, nenän niistäminen, wc-asiat
- oikeat ruokailutottumukset
- hätätilanteet
- levon merkitys

3.2.6 Fyysinen ja motorinen kehitys

Liikunnan avulla lapsi oppii tuntemaan kehonsa ja sen liikeradat. Esiopetuksen liikunnassa korostuvat liikkumisen ilo ja myönteiset kokemukset. Liikuntaa käytetään opetusmenetelmänä muidenkin sisältöalueiden oppimisessa. Käytössämme ovat Kähärin koulun liikuntasali, Mikaelin kenttä (talvella luistelua), Puolalan puisto (talvella mäenlaskua) sekä Parkin kenttä (luistelu).

Tavoitteet

- kokea liikunnan tuottamaa hyvää oloa
- saada positiivisia oppimiskokemuksia
- rakentaa myönteistä minäkuvaa
- perusliikuntamuotojen hallinta

- kehontuntemus
- saada tietoa itsestään ja suhteestaan ympäröivään tilaan

Sisällöt

- kehonhahmotus: kehon osien tunnistamisleikit, peilileikit, laululeikit, aamujummat, siirtymätilanteet
- perusliikuntamuodot: kieriminen, ryömiminen, konttaaminen, pyöriminen, kuperkeikka, taivuttelu, kierrot, käveleminen, tasapaino, keinuminen, kääntyminen, kiipeäminen, juokseminen, loikkiminen, hyppääminen, marssiminen, riippuminen, potkiminen, kiinniottaminen, luistelu, uiminen
- liikuntaleikit: sääntöleikit, pelit, joukkuepelit
- tanssi: laululeikit, tanhut, musiikin mukaan liikkuminen

Liikunnan vuosisuunnitelma

- pallon käsittely
- kehontuntemus
- värit ja muodot
- väline liikuntaa
- liikuntaradat
- sanomalehti liikunnassa
- tasapainoilu, kävely, juoksu
- talviliikuntamuodot (luistelu, hiihtäminen, mäenlasku)
- luontoliikunta

3.2.7 Taide ja kulttuuri

Taide on kokonaisvaltaisesti vaikuttava kokemus, jossa yhdistyvät elämyksellisyys, luovuus, ongelmanratkaisu ja oivallus. Taide- ja kulttuurikasvatuksessa herätellään tunteita ja tarjotaan lapselle kokemuksia ja elämyksiä. Aikuisen tehtävänä on luoda edellytykset taiteen tekemiselle. Siihen kuuluvat tunteiden käsittelyn salliva ilmapiiri, monipuoliset välineet ja materiaalit, sekä ohjaus.

Kuvataidekasvatus

Kuvallinen ilmaisu on hyvin luonnollinen keino tutustua itseensä ja välittää muille ajatuksiaan ja tunteitaan. Kuvaa tehdessään lapsi jäsentää aina omaa, sisäistä todellisuuttaan ja ympäröivää maailmaa. Taiteen avulla tapahtuva vuorovaikutus sisäisen minuuden ja ulkoisen todellisuuden välillä muodostaa pohjaa henkiselle kasvulle.

Tavoitteet

- kehittää mielikuvitusta ja rikastaa ilmaisua uusia mielikuvia etsimällä ja havaintoja tekemällä
- havainnoida (oppia näkemään) ja jäsentää aktiivisesti elinympäristöään
- hankkia tietoja, taitoja ja elämyksiä sekä kehittää muistia
- kehittää hienomotoriikkaa
- kehittää ongelmanratkaisukykyä
- tutustua ja oppia käyttämään eri tekniikoita ja materiaaleja

Sisällöt

Kuvaamataito

- piirtäminen: lyijykynä-, liitu- ja hiillityöt
- maalaaminen: laveeraus, vesiväriytyöt
- painanta: kädet, jalat, juures-, shabbloona-, monotypia- ja telapainanta sekä grafiikka

- kuvaaminen: valokuvat, videokuvaukset (mahdollisuuksien mukaan)

Kädentyöt

- muovailu: muovailuvaha, taikataikina, savi
- paperin valmistus
- huovutus
- ompelutyöt
- askartelu: leikkaaminen, liimaaminen, repiminen, rypistely, taittelu, pujottelu
- puutyöt: naulaaminen, sahaaminen

Teoria

- valo ja varjo
- pää- ja välivärit
- taiteeseen tutustuminen: taidekuvat, taidenäyttelyt, ympäristöestetiikka

Musiikkikasvatus

Musiikin opetus on kokonaisvaltaista. Musiikillisessa toiminnassa ja kasvatuksessa korostuu leikin avulla oppiminen ja elämyksellisyys. Äänen perusominaisuuksien ja musiikin peruskäsitteiden oppiminen luovat pohjaa musiikin kielen ymmärtämiselle. Esiopetuksen musiikkikasvatusta tukee kerran viikossa tapahtuva muskaritoiminta musiikin ammattilaisen johdolla.

Tavoitteet

- ilmaisun ja yhdessäolon ilo lasten omassa musiikillisessa ilmaisussa
- vaikuttaa puheen kehitykseen ja kokonaisvaltaiseen kehitykseen laajentaen sanavarastoa, kehittämällä muistia ja loogista ajattelua sekä mielikuvitusta
- rytmin kokeminen ja tunteminen laulamissa ja soittamisessa
- keskittymisen ja rentoutumisen harjoittaminen kuuntelun avulla

- omiin tunteisiin ja tuntemuksiin tutustuminen
- ääniympäristön havainnoiminen
- teoriaan tutustuminen: hiljaa-voimakkaasti, nopea-hidas, lyhyt-pitkä, korkea-matala, soolo-tutti, tauko-hiljaisuus, staccato-legato

Sisällöt

- laulaminen
- soittaminen: kehonsoittimet, rytmisoittimet, kannel
- kuunteleminen
- rytmiharjoitukset
- tanssiminen / musiikin mukaan liikkuminen
- omat tuotokset
- konsertit

4. Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Esiopetuksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä esiopetusryhmän että kunkin lapsen vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Esiopetusta ja tukea suunniteltaessa on otettava huomioon, että lapsen tuen tarve voi vaihdella tilapäisestä jatkuvaan, vähäisestä vahvempaan tai yhden tukimuodon tarpeesta useamman tukimuodon tarpeeseen.

Jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin saada tukea kasvulleen ja oppimiselleen sekä kehittää oppimisvalmiuksiaan. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon monenlaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä lasten kulttuuristausta. Huomiota tulee kiinnittää oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen. Opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tuen tarpeen varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kasvua ja oppimista tulee arvioida jatkuvasti ja aloittaa tuen antaminen riittävän varhain.

4.1 Esiopetuksen yleinen tuki

Yleinen tuki perustuu kasvattajien hyvään ja laadukkaaseen perusosaamiseen. Se on osa esiopetuksen perustehtävää. Havainnointi, päivittäisten toimintojen tarkastelu ja oppimisympäristön muokkaaminen tukevat lapsen kehitystä. Oleellista on esiopetuksen henkilöstön ja lapsen välinen vuorovaikutus. Yleinen tuki ennaltaehkäisee lapsen oppimisvaikeuksia sekä myöhempiä kehityksen ja hyvinvoinnin ongelmia.

Hyvä, luottamuksellinen ja toimiva yhteistyö huoltajien sekä esiopetus- ja varhaiskasvatushenkilöstön kanssa vahvistaa ja tukee lapsen fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. Yhteistyössä tuen tarpeen määrittely, tuen toteuttamisen suunnittelu ja arviointi onnistuvat parhaiten. Yleisen tuen vaiheessa oppilashuollollinen yhteistyö on tärkeää.

4.2 Esiopetuksen tehostettu tuki

Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan ja koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppilaat ohjautuvat pääsääntöisesti kaupungin esiopetusryhmiin. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arviossa kuvataan

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne kokonaisuutena
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla ratkaisuilla lasta tulisi tukea.

4.3 Esiopetuksen erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden esiopetusta ei kasvun ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman, sairauden, toimintavajavuuden tai kasvuympäristöön liittyvien riskitekijöiden vuoksi. Erityisopetus järjestetään ensisijaisesti muun esiopetuksen yhteydessä, integroidussa erityisryhmässä tai erityisryhmässä. Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä opetuksen

järjestäjän on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa sekä tehtävä oppilaasta pedagoginen selvitys.

4.4 Yksilölliset suunnitelmat esiopetuksessa

4.4.1. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma on suunnitelma lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä ja esiopetuksessa tarvittavista järjestelyistä sekä lapsen tarvitsemasta tuesta. Se on hyväksyttyyn opetussuunnitelmaan perustuva, kirjallinen, pedagoginen asiakirja. Sitä voidaan käyttää osana yleistä tukea ja sitä tulee käyttää tehostetun tuen aikana.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma osana yleistä tukea

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa voidaan laatia selventämään yleisen tuen järjestämistä, esimerkiksi opetuksen eriyttämistä, opettajien ja muun hoito- ja kasvatushenkilöstön yhteistyötä tai esiopetusryhmien joustavaa muuntelua. Lisäksi lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laaditaan lapselle, joka on esiopetuksessa vuorohoidon yhteydessä.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tehostetun tuen aikana

Oppilaalle, joka tarvitsee kasvussaan ja oppimisessaan säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Oppilaalle järjestettävä tuki kirjataan oppimissuunnitelmaan. Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laaditaan aina lapselle, joka saa tehostettua tukea.

4.4.2 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmasta tulee ilmetä oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.

5. Kasvun ja oppimisen tukimuodot esiopetuksessa

5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki

5.1.1 Erityisopetus

Erityinen tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta lapsen tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Erityisopetus järjestetään ensisijaisesti muun esiopetuksen yhteydessä, integroidussa erityisryhmässä tai erityisryhmässä (kaupungin päiväkodeissa).

5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Heitä ovat muun muassa näkö- ja kuulovammaiset sekä muutoin ruumiillisesti tai henkisesti vaikeasti vammaiset tai kehityksessään viivästyneet lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Oppivelvollisuus on tällöin 11 vuotta. Pidennetyn oppivelvollisuuspäätöksen saaneet lapset ohjautuvat pääsääntöisesti kaupungin integroituihin erityisryhmiin tai erityisryhmiin.

5.2 Esiopetuksen muu tuki

5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa

Esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien yhteistyö edellyttää molemminpuolista avoimuutta ja luottamuksellisuutta. Huoltajilla on kuitenkin ensisijainen kasvatusvastuu lapsista ja jokaiselle lapselle laaditaan lapsen henkilökohtainen esiopetussuunnitelma yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Suunnitelmalla annetaan tai evätään lupa tehdä tarvittaessa yhteistyötä oppilashuollon, lastenneuvolan, sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Esiopettajien ja huoltajien yhteistyö edellyttää säännöllisiä tapaamisia. Päivittäisten keskustelujen lisäksi pyrimme tapaamaan vanhemmat kahden kesken kaksi kertaa vuodessa, syksyllä ja keväällä. Päiväkodin tapahtumista tiedotamme koteihin viikoittain viikko-ohjelman muodossa ja noin kaksi kertaa vuodessa ilmestyvän ”Mukulax-sanomien” välityksellä. Lapsista tehdään digitaaliset kasvun ja kehityksen portfoliokansiot esikouluvuoden päättyessä. Järjestämme vuosittain myös erilaisia retkiä ja tapahtumia, joissa voimme tavata vanhempia ja vanhemmat voivat tavata lastensa ystävien vanhempia vähemmän muodollisissa puitteissa.

5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut. Oppilaat ohjautuvat pääsääntöisesti kaupungin integroituihin erityisryhmiin tai erityisryhmiin.

5.3 Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

5.3.1 Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen. Esiopetuksessa olevan lapsen yksilölliset terveystarkastukset ja yksilöllinen terveysneuvonta järjestetään kansanterveyslain mukaisina neuvolapalveluina.

Esiopetuksen oppilashuolto on osa muun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppilashuollollista jatkumoa. Esiopetuksen oppilashuolto kuuluu kaikille esiopetussyksikössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Esiopetuksen oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Oppilashuollolla edistetään lapsen tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä sekä tuetaan oppimista. Esiopetussyksikön oppilashuoltoa koordinoi esiopetuksen oppilashuoltoryhmä. Alueellisesti osallistumme lapsen tulevan koulun oppilashuoltotyöryhmän palaveriin kutsuttuna. Ryhmän jäseniä ovat mm. esiopetuksesta vastaava opettaja/t, luokanopettaja/t, päiväkodinjohtaja/t, rehtori, oman alueen perusopetuksen erityisopettaja, kiertävä erityislastentarhanopettaja sekä tarvittaessa neuvolan / koulun terveydenhoitaja, lääkäri, koulupsykologi / kasvatus- ja perheneuvolan psykologi. Esiopetuksessa laaditut "Kasvun ja oppimisen seurantalomake esiopetuksen suunnitteluun ja koulunkäynnin aloittamiseen" -lomakkeet käsitellään tarpeelliseksi katsotulla tavalla kevään alueellisessa oppilashuoltoryhmässä. Lomakkeet siirtyvät lapsen tulevalle opettajalle, ja niitä voidaan tarvittaessa käsitellä vielä syksyn alueellisen oppilashuoltoryhmän palaverissa.

Ruokailu esiopetuksessa

Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Ruokailuhetki on lapselle tärkeä ja se tukee lapsen tervettä kasvua ja kehitystä osana esiopetusta. Ruokailun järjestämisessä ja ohjauksessa otetaan huomioon ruokailun terveydellinen ja sosiaalinen merkitys, terveys-, ravitsemus- ja tapakasvatuksen tavoitteet sekä ruokailutauon virkistystehtävä. Ruoka tulee meille PK-keittiöltä, oppilaiden kanssa ruokaillaan omissa tiloissa, jotka mahdollistavat rauhallisen keskustelun ruokailutilanteessa. Harjoitteleminen ruoan ottamista ja kauniita pöytätapoja, sekä huolehdimme tilojen siisteydestä ruokailun päätyttyä.

5.3.2 Turvallisuuden edistäminen

Turvallisuuteen liittyvät seikat ilmenevät päiväkodin Turvallisuus- ja Pelastussuunnitelmista.

5.3.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö lapsen huoltajan kanssa. Tiedot luovutetaan tarvittaessa vain vanhempien hyväksymille tahoille (esim. selvitys päivähoidosta ja "Kasvun ja oppimisen seurantalomake esiopetuksen suunnitteluun ja koulunkäynnin aloittamiseen" -lomake).

6. Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus, vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy

Maahanmuuttaja ja maahanmuuttajataustainen perhe ovat yleisnimikkeitä, joita käytetään, kun tarkoitetaan eri syistä toisesta maasta Suomeen muuttaneita. Eri kieli- ja kulttuuritaustaisilla lapsilla tarkoitetaan tässä saamelaisia, romaneja, viittomakielisiä, maahanmuuttajataustaisia, sekä muita vieraskielisiä lapsia. Oppilaat ohjautuvat pääsääntöisesti tällöin kaupungin esiopetusta tarjoaviin ryhmiin.

7. Arviointi

7.1. Lapsen havainnointi ja arviointi

Toiminnan suunnitteluun vaikuttaa lasten mielenkiinnon lisäksi lapsista tehdyt havainnot. Havainnot kirjataan ”Kasvun ja oppimisen seurantalomake esiopetuksen suunnitteluun ja koulunkäynnin aloittamiseen” -lomakkeeseen. Lomake toimii pohjana myös huoltajien kanssa käytäviin keskusteluihin. Lomakkeen lisäksi teemme suunnittelun tueksi viisivuotiaille, eli tuleville eskareille MTI:n eli motorisen tarkkailutestin ja eskareille Breuer-Weuffenin erottelutestin, ja KPT:n eli kontrolloidun piirrostarkkailun testin. Mikäli testeissä tai muuten lapsen kehityksessä ilmenee jotain epävarmuutta, sovitaan loppusyksystä kiertävän erityislastentarhanopettajan kanssa mahdollisesta osallistumisesta keväällä pidettäviin ryhmätutkimuksiin. Kehityksen arvioinnissa käytämme apuna digitaalisia portfolioita. Ne ovat lasten omia henkilökohtaisia sähköisiä kasvunkansioita, joihin kerätään lapsen kehityksestä kertovaa materiaalia lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetusajalta. Kansioihin voidaan tallettaa tekstiä, kuvia, ääntä, liikkuvaa kuvaa ja lapsen töitä. Lapsi voi myös itse olla mukana kansion teossa, jolloin hänen itsearviointitaitonsa kehittyvät. Itsearviointia pyrimme lasten kanssa tekemään säännöllisesti ja arvioinnin tueksi kutsumme vanhemmat keskustelemaan kanssamme lapsen esiopetusvuonna kahdesti. Arviointia tehdään myös ”Mitä mieltä”-pelin avulla. Esiopetusvuoden lopussa lapselle annetaan todistus esiopetukseen osallistumisesta.

7.2. Toiminnan arviointi

Toiminnan arviointi on jatkuva prosessi, jonka pohjalta toimintaa kehitetään. Arvioimme jatkuvasti omaa työskentelyämme, opetustamme, oppimisympäristöämme ja opetussuunnitelman toteutumista. Arviointi tapahtuu viikottaisissa henkilökunnan kokouksissa ja kaksi - kolme kertaa vuodessa käydyissä arvokeskusteluissa. Eri oppilaitoksista tulevat opiskelijat tuovat mukanaan uusia tuulia ja heitä ohjattaessa tulee arvioitua omiakin työskentelytapoja. Pyrimme käymään myös oppimisvierailuilla muissa päiväkodeissa ja luemme alan kirjallisuutta uusien ideoiden saamiseksi. Omaa ammattitaitoamme pidämme yllä myös kurssien ja koulutusten avulla. Mielellämme kuulemme myös vanhempien ja lasten toiveita toimintamme kehittämiseksi ja teemmekin säännöllisesti arviointikyselyjä nettisivuillamme.

8. Esiopetuksen opetussuunnitelman laatiminen

8.1 Opetussuunnitelman laatimisen järjestelyt

Turussa jokaiselle esiopetusikäiselle laaditaan esiopetuksen suunnitelma yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Lapsen esiopetuksen suunnitelmaa laadittaessa käytetään apuna ”Turun kaupungin havainnointilomake esiopetuksen suunnittelun tueksi ja kouluvalmiuden arvioimiseksi” –lomaketta. Suunnitelma on henkilökunnan opetusta ja toimintaa ohjaava työväline. Itsearviointin kehittymisen kannalta on myös tärkeää antaa lapselle henkilökohtaisia tavoitteita ja ohjata lasta havainnoimaan oppimistaan sekä tavoitteiden toteutumista.

Suunnitelmaa laadittaessa käytetään apuna myös erilaisia testejä mm. Breuer-Weuffenin erottelukoetta, kontrolliotua piirrostarkkailua eli KTP:a ja motorista tarkkailutestiä eli MTI:a. Tuloksien mukaan voidaan esiopetussuunnitelmassa painottaa tiettyjä osa-alueita esim. muotoja, riimejä jne. mikäli jossakin näistä alueilla havaitaan epävarmuutta. Tehdyt testit ovatkin nimenomaan suunnittelun tueksi tehtäviä testejä, ei niinkään lapsille suunnattuja kokeita. Ne ovat vain suuntaa-antavia.